

LICHT OP ENERGIE

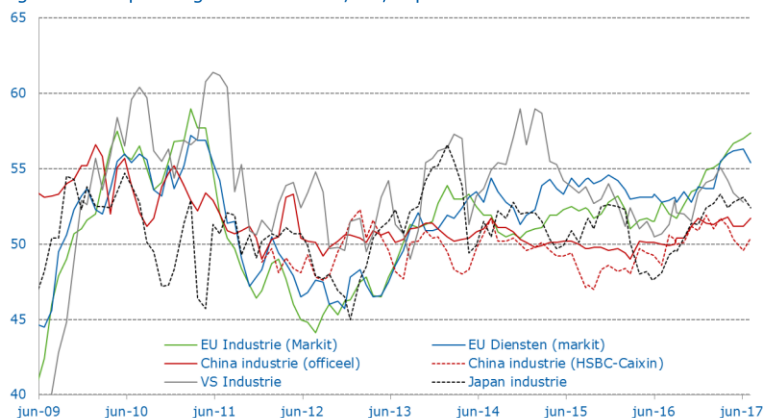
Juli 2017 – Hellemans Consultancy

Economie	Vertrouwen Europese industrie in de lift en grijze neushoorns in China.
Grondstoffen	Olieprijs onder de 50 dollar, kolenprijs gestegen door regen en droogte in China en Europa.
Aardgas	Prijs TTF Cal-18 met 16 euro per MWh onder het voortschrijdend gemiddelde.
Elektriciteit	Prijs baseload NL parallel aan kolenprijs gestegen.
Verwachting	Door warmte veel vraag naar elektriciteit en door de zomerperiode voorlopig weinig ruimte voor lagere prijzen.

Economie

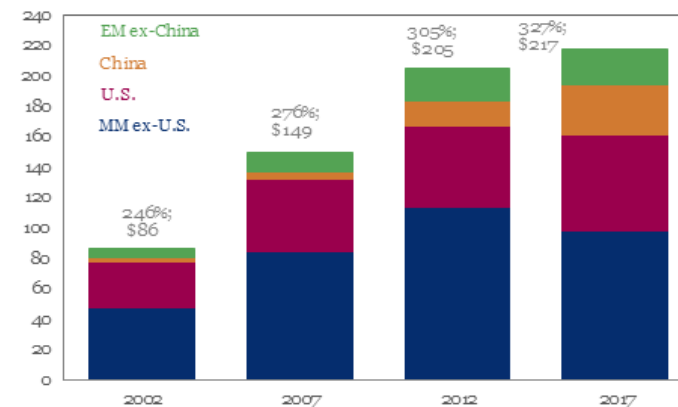
In de VS is het de Republikeinen wederom niet gelukt om een van hun belangrijkste verkiezingsbeloftes, het afschaffen van 'Obamacare' in te lossen. Bij de verkiezing van Trump werd er nog vanuit gegaan dat hij en de Republikeinse meerderheid in het Congres de economie een boost zouden geven met belastingverlagingen en infrastructuurbestedingen. Door de verdeeldheid binnen de Republikeinse partij en de schandalen rondom de president lijkt daar niet veel van terecht te komen. Tegelijkertijd lijkt de Amerikaanse economie te vertragen en verslechteren de overheidsfinanciën door tegenvallende belastinginkomsten en voorzieningen op studietoelagen.

Fig. 1 - Inkoopmanagersindex China, EU, Japan en VS

Waar de stemming in de VS verslechtert, lijkt in Europa, met uitzondering van het VK, ook in de economie de zon te zijn doorgebroken. De werkloosheid daalt en de economie groeit. Ook vooruitlopende indicatoren als de inkoopmanagers indexen steken in Europa positief af tegen die van Amerika en China (figuur 1). In China waarschuwde de door de staat gecontroleerde krant People's Daily voor grijze neushoorns ofwel 'highly probable, high-impact threats: something we ought to see coming'. Hiermee doelt de krant op de Chinese schuldenberg. Met een ware balanceer act probeert de Chinese overheid te voorkomen dat deze ondoorzichtige kredietberg verder toeneemt, zonder uiteen te spatten. Ongeveer de helft van de wereldwijde kredietgroei sinds 2007 is toe te rekenen aan China (figuur 2).

Fig. 2 - Totaal schuld wereldwijd, absoluut en als percentage van het wereldwijde GDP.

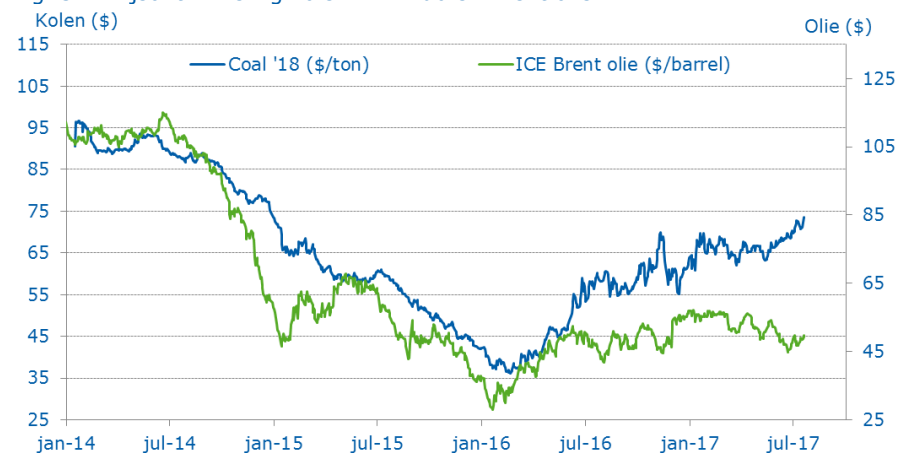
Source: IIF, BIS, Haver

Grondstoffen

De prijs voor het voorste maandcontract Brent noteert sinds begin juni ruim onder de 50 dollar per vat. Amerikaanse olievoorraden blijven ver boven het meerjarig gemiddelde. De afgelopen weken zijn de voorraden wel afgenomen door de start van het zogenaamde 'Driving Season'. Vergeleken met vorig jaar om deze tijd ligt de verkoop van autobrandstoffen wel bijna 2 procent lager. Aan de onafgebroken stijging van het aantal actieve boorplatformen kwam in de laatste week van juni

een eind om een week later weer verder te stijgen. Vooralnog lijken de verslechterde verhouding tussen Qatar en een aantal andere golfstaten, waaronder Saoedi-Arabië, geen gevolgen te hebben voor de olie- en gasprijzen.

Fig. 3 – Prijsontwikkeling kolen ARA hub en Brent olie.

De kolenprijzen zijn op de ARA hub boven de 70 dollar per ton uitgekomen en noteren nu tussen de 73 en 74 dollar per ton. Door de euro appreciatie is de kolenprijs uitgedrukt in euro's niet 6 maar 3 procent gestegen. De hogere kolenprijs is te herleiden tot de lagere opwekcapaciteit uit waterkracht in Europa die met extra opwek uit kolen wordt opgevangen. Hierdoor slinken de kolenvoorraden in Europa. Ook is de elektriciteitsvraag voor koelingsdoeleinden in Zuid-Europa fors toegenomen. Hetzelfde speelt in China. Bovendien is in China een grote waterkrachtcentrale uitgevallen vanwege overstromingen. Voor de tweede helft van dit jaar heeft China de productiequota voor kolen verhoogd om de sterker dan verwachte prijsstijgingen tegen te gaan. Al het andere gelijkblijvend zou de kolenprijs na augustus weer wat kunnen ontspannen.

Aardgas

De aardgasprijs voor 2018 beweegt sinds halverwege juni rond de 16 euro per MWh. In de afgelopen jaren noteerden de prijzen alleen in de eerste vijf maanden van 2016 langere tijd lager dan het huidige niveau.

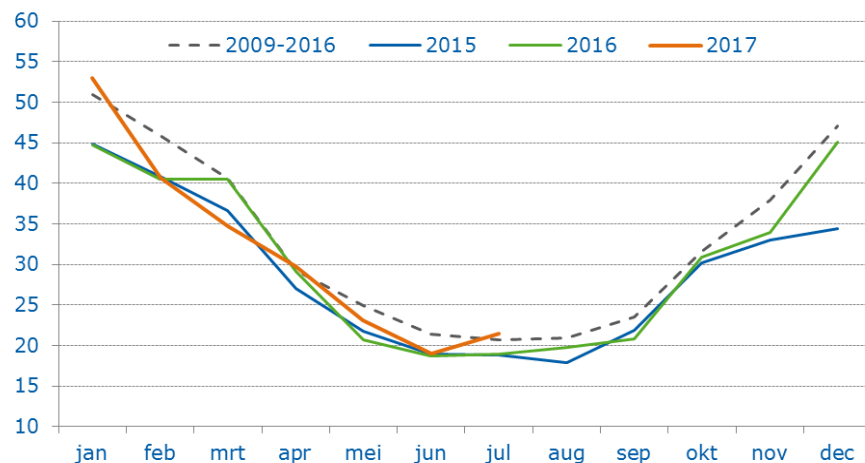
Fig. 4 – Prijsontwikkeling TTF aardgas Cal-18 [euro per MWh].

Het relatief gunstige prijsniveau is te herleiden tot lagere oliepunten en de opkomst van LNG. Wel blijven in vergelijking met voorgaande jaren de vullingspercentages van de gasbergingen achter. Verwachting is dat de overschotten aardgas in de komende maanden direct naar de gasbergingen gaan. Enig risico voor de aardgasprijzen vormt de elektriciteitsmarkt. Door de stijgende kolenprijzen komt gas als brandstof voor elektriciteitscentrales weer nadrukkelijker in beeld. Om deze reden lijkt de ruimte voor significant lagere gasprijzen voorlopig beperkt.

In de grafiek met de gasvraag is vanaf juni een stijging te zien. Dit lijkt grotendeels op het conto te komen van de weer in bedrijf genomen Rijnmond gascentrale. Deze centrale is in 2014 failliet verklaard en een jaar later voor een paar miljoen euro in handen gekomen van een institutionele belegger. De centrale wordt geëxploiteerd door Uniper (voorheen Eon).

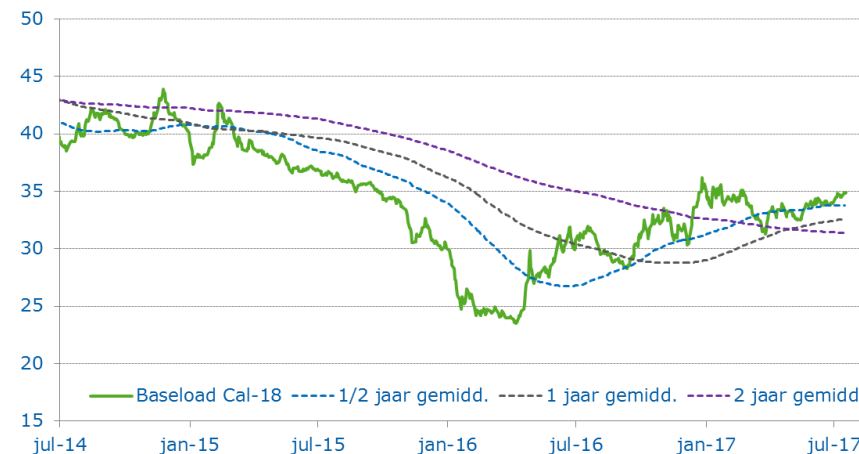
Fig. 5 – Ontwikkeling verbruik aardgas Nederland [TWh].

Elektriciteit

Anders dan de gasprijs is de elektriciteitsprijs in juni weer boven de gemiddelde prijs van de afgelopen 2 jaar uitgekomen. Dit is te herleiden tot de droogte in Zuid-Europa en de Alpenlanden, waardoor de beschikbare waterkracht opwekcapaciteit achterblijft. Juli en augustus zijn in Europa gemiddeld de maanden met de minste neerslag en ook een groot deel van de sneeuw die afgelopen winter is gevallen is reeds gesmolten. Dit betekent dat in de komende periode vanuit deze hoek de kans op lagere prijzen gering is. Het is tevens een van de redenen dat de kolenprijs is gestegen. Dit maakt dat in de komende periode de kans groot is dat de prijzen op niveau blijven.

Fig. 6 – Prijsontwikkeling elektriciteit Cal-18 in [euro per MWh].

Verwachting

De elektriciteits- en aardgasprijzen zijn respectievelijk boven en onder het voortschrijdend marktgemiddelde uitgekomen. Voor de komende periode verwachten we hier geen grote veranderingen in. De elektriciteitsprijzen worden op niveau gehouden door de kolenprijzen en de beperkte beschikbaarheid van hydro-energie. De kans dat de aardgasprijzen verder zakken lijkt kleiner te worden naarmate de elektriciteitsprijzen op niveau blijven en de olieprijs niet verder dalen.

Voor vragen, dan kunt u zich richten tot:

Hellemans Consultancy B.V.

Michiel de Voogt

Telefoon: 030 - 22 55 011

Hellemans Consultancy B.V.

Hellemans Consultancy B.V. heeft zich gespecialiseerd in het begeleiden van en adviseren bij de inkoop van energie. Zij bestaat uit een team van meer dan 30 professionals en is een betrouwbare en onafhankelijke partij, die inmiddels al meer dan 15 jaar actief is op de energiemarkt. Met krachtige adviezen over de inkoop van elektriciteit en aardgas, factuurcontrole, rendement studies en energiemanagement functioneert zij voor de zakelijke markt als een vuurtoren in de nationale en internationale energiemarkt. Een betrouwbaar en blijvend oriëntatiepunt waarop de energiekeers voor de komende jaren kan worden bepaald. **Licht op energie** is een uitgave van Hellemans Consultancy B.V. Hierin vindt u algemene informatie en achtergronden ten aanzien van de marktontwikkelingen voor elektriciteit en aardgas, zowel van de afgelopen periode als van de komende periode. Op dit document is de disclaimer van Hellemans Consultancy B.V. van toepassing. <http://www.hellemansconsultancy.nl/disclaimer/>